

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Худзей, О. О.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми та її визначення. В останні роки почали інтенсивно розвиватися міжнародні зв'язки України з країнами Європейського Союзу, між українськими і зарубіжними фірмами, підприємствами й організаціями у різних сферах діяльності; розширюються безпосередні зв'язки між українськими і зарубіжними школами; розробляються програми з культурного та освітнього обміну учнями та студентами, активізується участь українських студентів у спільних міжнародних проєктах.

Актуальність. Сучасний світ став більш багатонаціональним і багатомовним: з одного боку, активізується процес глобалізації та економічної конкуренції, а з іншого – зростає роль національної ментальності. Відбулися зміни на ринку праці: практично всюди потрібні фахівці, які володіють комп'ютерною грамотністю і знають принаймні одну іноземну мову. Суспільство стало мобільнішим, що дало змогу українським громадянам відпочивати, навчатися і працевлаштовуватися за кордоном.

Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але це і запорука успіху, майбутньої вдалої кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою не можливе без фундаментальної мовної підготовки в вищій школі. В більшості ВНЗ країни студенти опановують принаймні дві іноземні мови.

Мета статті полягає в огляді актуальних принципів навчання іноземних мов у майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу та отриманні висновки. Визначальними положеннями, які поєднують теорію і практику є принципи навчання як керівні положення щодо реалізації знань про сутність, зміст і структуру навчання на практиці. У процесі підготовки майбутніх перекладачів у вищих навчальних закладах вважаємо за доцільне керуватися низкою принципів.

Як зазначає В. Ортинський, центральним, системоутворювальним принципом на основі сучасної концепції навчання, є принцип розвивального і виховного навчання, який тісно пов'язаний насамперед з принципом соціокультурної та природної зумовленості навчання, а для професійної освіти - з принципом фундаментальності й професійної спрямованості. Решта принципів - похідні від цих провідних, конкретизують їх, розкривають умови їхнього втілення. До них належать принципи:

- розвивального і виховного навчання, який пов'язує воєдино виховання, навчання і розвиток, забезпечуючи тим самим формування різнобічно розвиненої особистості. Змістом принципу є регулювання зв'язку й взаємодії між оволодінням знаннями, способами діяльності й розвитком, між описово-фактологічним і оцінно-аналітичним аспектами навчання, між долученням до цінностей соціуму, адаптацією його в суспільство й індивідуалізацією, збереженням і розвитком унікальності, неповторності особистості;

- фундаментальності освіти та її професійної спрямованості, який спрямований на забезпечення фундаментальності і технологічності у процесі підготовки та в результатах навчання. Цей принцип забезпечує широку ерудицію студентів, знання з різних галузей наук;
- соціокультурної відповідності, який забезпечує відповідність і спрямованість змісту освіти змістові культури, основам наук, техніки й виробництва, досвідів практичної діяльності;
- науковості та зв'язку теорії з практикою, який передбачає сучасне, доступне трактування знань, які охоплюють й історію науки, і сучасну теорію, і наукові прогнози. При цьому важливо, аби вивчені теоретичні положення реалізовувалися на практиці, були доведені до стадії процедур і технологій;
- систематичності і послідовності, який передбачає не лише логічний та послідовний виклад матеріалу, але й системність такого викладу, коли з окремих теорій, елементів знання, досвіду складається картина світу [3, с. 176-177].

Навчання іноземних майбутніх перекладачів повинно також спиратися на низку загальнодидактичних принципів, до яких належать:

- а) зв'язок навчання з життям;
- б) свідоме навчання;
- в) творча активність;
- г) наочність;
- д) науковість;
- е) систематичність;
- є) урахування індивідуальних особливостей студентів.

Крім цього, викладачам іноземних мов важливо керуватися загальними (комунікативної спрямованості навчання; врахування особливостей ІМ; домінуючої ролі вправ у всіх сферах оволодіння ІМ) і спеціальними (навчання ІМ на основі типових зразків (моделей, структур, типових речень); сполучення мовних тренувань з мовленнєвою практикою; взаємодія основних видів МД; усне випередження у навчанні читання і письма; апроксимація навчальної діяльності; інтенсивність початкової стадії навчання мови) принципів методики навчання іноземної мови [1, с. 14].

У науковій літературі наводяться ще й такі принципи навчання іноземної мови, які узгоджуються із загальнодидактичними:

- 1) комунікативної спрямованості навчання. Забезпечує таку організацію навчального процесу, який забезпечує належний рівень практичного оволодіння іноземною мовою в усній і писемній формах;
- 2) ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу. Створює умови для адекватного здійснення ідеї комунікативності. За змістом оволодіння мовою відбувається у межах тем, визначених програмою, а основною формою організації спілкування вважається мовленнєва ситуацій!
- 3) діяльнісного характеру навчання, що передбачає цілеспрямоване оволодіння мовленнєвими діями з метою їх подальшого використання для розв'язання певних комунікативних завдань, забезпечуючи, таким чином, мовленнєву взаємодію суб'єктів навчання, характерну для комунікативного методу навчання;

4) соціокультурного спрямування навчального процесу. Цей принцип забезпечується відповідним автентичним матеріалом (текстами, ілюстраціями тощо);

5) контрастивного (зіставного) навчання. Означає усвідомлення суб'єктами навчання істотних подібностей і відмінностей у системах мов, що вивчаються;

6) домінуючої ролі вправ. Підкреслює специфіку іноземної мови як навчального предмету відповідно до того, що основним має бути досягнення належного рівня сформованості навичок і вмінь шляхом організації інтенсивної тренувальної діяльності. Відповідно до комунікативно орієнтованого підходу до навчання іноземних мов, пріоритет надається комунікативно спрямованим вправам, які забезпечують оволодіння мовою як засобом спілкування;

7) урахування особливостей рідної мови. Цей принцип, а також досвід, набутий студентами у її вивченні, дають можливість прогнозувати можливі труднощі у навчанні іноземної мови і отже, раціоналізувати навчальний процес;

8) свідомості навчання. Розглядається як загальнометодичний принцип, який враховує якісну своєрідність оволодіння іноземною мовою. Він передбачає не тільки усвідомлене використання мовних одиниць відповідно до їх значення, форми і особливостей вживання у мовленні, але й до ситуацій спілкування та сфери мовленнєвих функцій кожної мовної одиниці;

9) врахування вікових особливостей суб'єктів навчання. Зумовлює відбір методичних підходів та змісту для спілкування на кожному етапі навчання іноземної мови;

10) диференціації навчання. Асоціюється з урахуванням особистій якостей студентів;

11) взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності. Враховує спільні психологічні механізми, спирається на використання максимуму відповідних аналізаторів для досягнення належного рівня сформованості умінь і навичок [1, с. 50 - 51].

Отже, у процесі навчання іноземних мов викладачі вищої школи мають керуватися низкою принципів, серед яких а) принципи навчання у вищій школі; б) загальнодидактичні принципи; в) загальними і спеціальними принципами методики навчання іноземної мови. Їхнє гармонійне поєднання забезпечить ефективність процесу навчання іноземних мов майбутніх перекладачів.

Література:

1. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.

2. Коваленко О. Світові тенденції навчання іноземних мов у початковій школі та їх реалізація в Україні / О. Коваленко // Іноземні мови в сучасній школі. - 2012. - № 1. - С. 13-15.

3. Концепція навчання другої іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах // Книга вчителя іноземної мови : [довідково-методичне видання / упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна]. - Харків : ТОРСШГ ПЛЮС, 2005, - С. 52-61.

4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський,- К.: Центр учбової літератури, 2009. -472 с.

Summary

The article analyzes the principles of teaching foreign languages. The author describes the principles that teachers of higher education institutions should be guided in the process of teaching foreign languages.